

परमानन्द पु० परमः सर्वोत्कृष्ट आनन्दः । सकलानन्दोत्कृष्टानन्दः । तस्मै परमात्मनि “परमानन्दमाधवम्” श्रीधरः । “एतस्यैव मातासुपजीवन्ति” इति श्रुतेः तैत्ति० उ० ब्रह्मानन्दब्रह्मणां चतुर्विधे “सैवानन्दस्य मीमांसा” इत्युपक्रमे मातृधानन्दादिभ्यः प्रजापत्यानन्दान्तेभ्य ब्रह्मणः शतगुणानन्दत्वोक्तेश्च तथात्वम् । आनन्दशब्दे ७१८ प्र० तद्वाक्याभ्युक्तानि । शतधानन्दयुक्ते परमात्मनि इति नैयायिकाः । तदानन्दशब्दस्य दुःखाभावपरत्वम् । इदन्तत्र बोध्यम् “स एको ब्रह्मण आनन्द इत्यत्र अभेदे षष्ठी भेदषष्ठीयहस्ये चानन्दशब्दस्य दुःखाभावपरत्वकल्पने च स्वभावस्य निर्विशेषत्वात् श्रुत्युक्तस्य प्रजापत्यानन्दापेक्षया शतगुणत्वस्यासम्भवात् ब्रह्मण आनन्दे प्रजापतिशतगुणत्वोक्तिर्विबध्यते ।

परमान्न न० कर्म० । पायसे दुग्धपक्वोऽन्ने अमरः दीवपितृप्रियत्वात् परमत्वस्य । क्ताञ्जशब्दे २१८१५ तत्प्राक्प्रकारगुणाद्युक्तं दृश्यम् ।

परमापक्रमज्या स्त्री स्त्र०सि० उक्ताकां परमक्रान्तिज्यायां परक्रान्तिशब्दे दृश्यम् ।

परमापूर्व न० कर्म० । कलिकापूर्वजन्ते स्वर्गादिफलसाधने अपूर्वभेदे कलिकापूर्वशब्दे १८०८ प्र० दृश्यम् ।

परमामुद्रा स्त्री त्रिपुरायाः पूजाङ्गे सुद्राभेदे “मध्यमे कुटिले कृत्वा तजेत्युपरिस्थिते । अनामिके मध्यगते तथैव हि कनिष्ठिके । सर्वा एकत्र संयोज्य अङ्गुष्ठपरिधीहिताः । एषा तु परमासुद्रा योनिमुद्देयमीरिता । एतासुद्रा महेयानि । त्रिपुराया मयोदिताः । पूजाकाले प्रयोक्तव्या यथानुक्रमयोगतः” तन्त्रसारः ।

परमायुष पु० परममायुषस्य षष्ठोऽंशः अक्षुः । असनदृष्टे शब्दच० ।

परमायुस् न० कर्म० । यस्य यावत्कालं जीवनकालः प्राक्ताः तस्य तत्कालपर्यन्तजीवनकाले आयुर्दायशब्दे ७७३ प्र० तदानयनाद्युक्तं दृश्यम् । शब्दमालायां प्राणिभेदे परमजीवनकालभेदाच्च उक्ता यथा “शतं वर्षाणि विंशत्या निशाभिः पञ्चभिः सह । परमायुरिदं प्रोक्तं नराणां करिणामिह । अत्र द्वात्रिंशदशानां शुनां द्वादश वल्गराः । पञ्चविंशतिवर्षाणि खरस्य करभस्य च । चतुर्विंशतिवर्षानां वृषस्य महिषस्य च । षट्शतशतैरवस्थादिपशूनां षड्दशान्विताः” अधिकमायुस्यशब्दे ७८५ प्र० दृश्यम् ।

परमार्थ पु० कर्म० । उत्कृष्टवस्तुनि श्यथार्थे च माण्डुक्यवार्तिकं तत्र अर्थस्य अवाधितत्वात् परमत्वम् ।

परमार्हत पु० परम अर्हन् उपास्यतया अन्वयस्य अच्, अर्हन् देवताऽस्य अण् कर्म० वा । जैनराजार्हभेदे हेमचन्द्रः ।

परमीकरणमुद्रा स्त्री देवताह्वानाङ्गे सुद्राभेदे “अन्योन्यमधिताङ्गुष्ठप्रसारितकराङ्गुली । महासुद्देयसुदिता परमीकरणे बुधैः । प्रयोजयेदिमा सुद्रा देवाताह्वानकर्माणि” तन्त्रसा० । इमाः आवाहन्यादिपरमीकरणान्ता इत्यर्थः । परमीकरणञ्च अस्या सुद्राया देवदर्शनपथे आमणम् ।

परमृत्यु पु० परस्मात् मृत्युरस्य । काके त्रिका० तस्य रोगादिना स्वतो मृत्योरभावेन परहेतुकमृत्युत्वात्तथात्वम् ।

परमेश पु० कर्म० । परमेश्वरे

परमेश्वर पु० कर्म० । जगत्सृष्ट्यादिकारके सगुणे त्रिमूर्तिके ब्रह्मणि रचक्रवर्तिनि न्ये च । शशिवे हला० ४विष्णौ च ।

परमैष्ठ पु० परमे चिदाकाशे सत्यलोके वा तिष्ठति स्यात्कञ्चलुक्समा० अस्वास्वेति षत्वम् । चतुर्षु खे ब्रह्मणि । किप् । परमैष्ठा अथत्वं यजु० १४।११ तत्र “स्यास्थिन्स्य्यामिति” षत्वम् ।

परमैष्ठिन् पु० परमे व्योमनि चिदाकाशे ब्रह्मणि सत्यलोके वा तिष्ठति “परमे किञ्च” उणा० इनि अलुक्स० “स्यास्थिन्स्य्यामि” षत्वम् । चतुर्षु खे ब्रह्मणि अमरः रश्जजमीठ नृपपुत्रभेदे भा० व्या० ६४४० । श्जिने पु० हेमच० ४ महादेवे भा० व० ३७४० । ५ शाबरीयसमूर्त्तिभेदे “परमैष्ठी च शुक्लस्तु पद्मचक्रसमन्वितः । चित्वाकृतिस्तथा पृष्ठे शुभिरं चातिपुष्कलम्” पुराणसमुच्चये । इगुरुभेदे “मन्त्रदाता गुरुः प्रोक्तो मन्त्रस्तु परमो गुरुः । परात्परो गुरुस्त्विति परमैष्ठी गुरुस्त्वहम्” तन्त्रम् परापरेति पाठान्तरम् । ब्रह्मणां (वामनहाटि) स्त्री राजनि० डीप् तस्तेदं यत् टिलोपे । पारमैष्ठ्यं तत्त्वबन्धिनि ति० ।

परम्परा स्त्री परम् अतिशयेन पृष्ठाति पिपूर्ति वा पृ-पृ-वा अच् । १३३ श्शे रश्शन्तौ अविच्छिन्नधारायाम् हेमच० “एवं परम्पराप्राप्ते योगः प्रोक्तो मयाऽनघ !” गीता श्वसे ४ अक्षुक्रमे च ५ मृगभेदे भेदि० प्रपौतादौ इत्यन्वये ७ प्रपौतसुते पु० शब्दच० ।

परम्पराका न० परम् अतिशयेन परा अष्टा परम्परा तथा धारया आकोहिंसनं यत्र अक-कुटिलगतौ चञ् प्रशक्ता परम्परा हिंसा अनिष्टाजनकत्वात् कन् वा, नपुंसकत्व